

PARAISTEN TAMMON SAAREN RANTA-ASEMAKAAVA-ALUEEN LUONTOARVOJEN PERUSSELVITYS 2019

Pystykiurunkannus

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Aineisto ja menetelmät.....	3
3. Tutkimusalue	4
4. Tulokset.....	5
4.1 Tonttien kasvillisuus, luontotyytit ja mahdolliset muut luontoarvot	5
4.2 Pesimälinnusto	13
4.2.1 Tulokset.....	13
5. Yhteenveto	15
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	16
7. Liitteet.....	17

1. Johdanto

Sweco Ympäristö Oy tilasi keväällä 2019 Suomen Luontotieto Oy:ltä Paraisten Tammon saareen sijoittuvan ranta-asemakaava-alueen luontoarvojen perusselvityksen. Selvitys liittyy hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Petri Rauhala ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkimusalueelta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain (Vesilaki 587/2011) suojelemat pienvesikohteet, kuten lähteet ja purot. Selvitys sisälsi myös uhanalaisia tai silmälläpidettäviä luontotyyppisiä (Raunio ym. 2008) koskevan tarkastelun. Inventointi toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppi-inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti. Tutkimusalue ei käsittänyt koko Tammon saaren itäpäästä, vaan ainoastaan Luonnonsuojelualueen ulkopuolelle esitetyt rakennuspaikat.

Luontotyyppiselvitys, jonka yhteydessä tehtiin myös kasvillisuuden kuvaus, tehtiin kolmella maastokäynnillä (14.5, 21.5 ja 3.6). Suunniteltujen tonttien alueelta ja niiden lähiympäristöstä tehtiin myös sovellettuun kartoituslaskentamenetelmään perustuva pesimälinnust selvitys, joka käsitti Lintudirektiivin liitteen I lajien sekä kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainittujen lintulajien selvityksen. Lisäksi koko saaren itäpäästä haettiin pysyvän pesän rakentavien petolintujen pesiä. Erityishuomio kiinnitettiin pikkuapollon perhosen ravintokasvina käyttämän pystykiurunkannuksen esiintymiseen suunniteltujen rakennuspaikkojen alueella. Viimeisellä käyntikerralla 3.6 oli pikkuapollonperhosen lentoaika alkanut, mutta aamuyöllä tehty pikainen linnustokierros ei ole pikkuapollonperhosten havaitsemiseksi optimaalista aikaa.

Tammimetsää luonnonsuojelualueella

Selvityksen maastotöistä vastasi FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme. Ennen maastoinventointia selvitettiin onko alueelta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Tammon saaren alueelta on tehty kaksi laajempaa luontoselvitystä, joista toinen liittyi nyttemmin Metso-ohjelmalla ja Luonnonsuojelulailla suojellun alueen perusselvitykseen. Kummassakin selvityksessä tutkittiin koko saaren itäpää, mukaan lukien nyt tarkastelun kohteena olevat tontit. Lisäksi alueelta on tehty pystykiurunkannus inventointi ja Turun yliopiston hyönteistutkijat ovat selvittäneet saaren hyönteislajistoa ja erityisesti pikkuapollonperhosen esiintymistä.

3. Tutkimusalue

Tammon saari, jonka itäosa oli tutkimusaluetta, sijaitsee Paraisten pääsaaren eli Älön ja Turun Kaksikerran saaren välissä. Tutkimusalueella on aiemmin sijainnut maatalo ja iso osa alueesta on entistä metsitettyä peltoa tai laidunta. Alue on pitkään toiminut yrityksen virkistysalueena ja alueella on useita pieniä kesäasuntoja. Vanha maankäyttö näkyy edelleenkin umpeutuvina polkuina ja avoimina laikkuina metsän keskellä.

Kasvimaantieteellisesti saari kuuluu hemiboreaaliseen vyöhykkeeseen, jota myös tammivyöhykkeeksi kutsutaan. Tammivyöhykkeelle tyypillisiä ympäristöjä ovat jalopuulehdot sekä runsaslajiset niityt. Suurin osa Tammon saaren itäpäästä on suojeltua jalopuulehtoa, jossa tammets (Quercus robur) ovat valtaosiltaan kuitenkin istutettuja. Saarella on myös alkuperäisiä, ja selkeästi istutettuja tammia vanhempia ja kookkaampia yksilöitä. Saarelle perustettu luonnonsuojelualue kattaa pääosin saaren tammivaltaiset kuviot, mutta tammia kasvaa yksittäin myös nyt tutkittujen tonttien alueella erityisesti saaren eteläreunalla. Saarella ei ole pysyvää asutusta ja kaikki saaren kesäasunnot ovat poistuneet käytöstä. Saarella sijainneet asuinkäytössä olleet kaksi rakennusta ovat purkukuntoisia.

Saaren luoteisranta on kallioista ja mäntyvaltaista

4. Tulokset

4.1 Tonttien kasvillisuus, luontotyytit ja mahdolliset muut luontoarvot

Tontti 1-2

Saaren etelärannalle sijoittuva tontti, jossa on huonokuntoinen puurakenteinen huvila ja ulkovarasto. Tontin puusto on harvaa ja se koostuu tammista, männyistä (*Pinus sylvestris*), vaahteroista (*Acer platanoides*) sekä rauduskoivuista (*Betula pendula*). Muutama tammi on hieman kookkaampi. Alueen luontotyyppi on kulttuurivaikutteista jalopuulehtoa, jossa lehtotyyppi on kielotyyppin kuivaa lehtoa. Muutamin kohdin esiintyy rehevää vuohenputkivaltaista lehtotyyppiä. Alue on puistomaista ja kevätaspektin lajit, kuten kevätsekko (*Primula veris*) ja valkovuokko (*Anemone nemorosa*) ovat runsaita. Alueen valtalajiston muodostavat kuitenkin kiolo (*Convallaria majalis*) ja lehtonurmikka (*Poa nemoralis*). Alueella on muutama kalliopaljastuma, jossa kallioketojen kevätlaisto on edustava. Kalliopaljastumilla kasvaa mm. lituruoho (*Arabidopsis thaliana*), kevättaskuruoho (*Thlaspi caerulescens*), keto-orvokki (*Viola tricolor*), isomaksaruoho (*Sedum telephium*) sekä keltamaksaruohoa (*Sedum acre*). Rannan pienellä kalliolla kasvaa muutamia virnasaroja (*Carex pilulifera*). Tontin alueella kasvaa pystykiurunkannusta (*Corydalis solida*) harvoina kasvustoina useissa kohdissa, mutta laajoja kasvustoja ei laji muodosta. Tontin itäreunalla kasvaa vaateliasta kevättähtimöä (*Stellaria holostea*), jota esiintyy runsaammin saaren itäosan suojellun tammihaan alueella. Vieraslajeista paikalla esiintyy tarhatyräkkiä (*Euphorbia cyparissia*), joka on levinnyt rannan tuntumaan. Puutarhalajeista paikalla kasvaa pihasyreeniä (*Syringa vulgaris*). Tontilla sijaitseva rakennus on huonokuntoinen ja mäyrä on kaivanut pesäluolastonsa talon alle. Mäyrän pesä oli asuttu keväällä 2019. Tontin pesimälinnustoon kuuluu mustapääkerttu, harmaasieppo sekä rantasiipi, jonka pesä oli keskellä tonttia. Tontin pohjoisreunasta alkaa tiheä istutuskuusikko (*Picea abies*), jossa varjostuksen vuoksi kasvillisuus on hyvin niukkaa.

Rakennuspaikka kannattaa sijoittaa nykyisen talon paikalle, jotta alueen jalopuut säästysivät ja pihaympäristö muuttuisi mahdollisimman vähän.

Yleiskuva tontti no 1 alueelta

Tontti 3

Österuddenin tyvellä sijaitseva, pienelle mäenkumpareelle sijoittuva tontti. Tonttia ympäröi luonnonsuojelualue etelärantaa lukuun ottamatta joka puolella. Tontin puusto on mäntyvaltaista, mutta myös rauduskoivua, kuusia sekä yksittäisiä tammia löytyy alueelta. Rannassa on kapea tervaleppäreunus (*Alnus glutinosa*). Puusto on varttunutta ja aluspuusto on niukkaa. Pensaskerroksesta kasvaa huonokuntoista katajaa (*Juniperus communis*), lehtokuusamaa (*Lonicera zylostium*) ja taikinanmarjaa (*Ribes alpinum*), jotka ovat metsäkauriiden pahoin syömiä. Metsätyyppi on pääosin kielotyyppin kuivaa lehtoa, jossa kieli, valkovuoko ja paikoin myös nuokkuhelmikkä (*Melica nutans*) kasvavat valtalajina. Pystykiurunkannusta kasvaa muutamia yksilöitä aivan tontin länsireunalla. Alueella on jonkin verran lahoppua ja myös kolopuupötkkelö.

Yleiskuva tontti no 3 alueelta

Tontti 4

Österuddenin niemen kärkeen sijoittuva tontti, jossa on jo pienikokoinen huvilarakennus ja tontin pohjoispuoleisella lahdella myös vankka laituri. Niemi on selkeästi muuta etelärantaa karumpi ja mäntyvaltainen. Männen lisäksi puustoon kuuluu muutamia rauduskoivuja sekä rannassa myös tervaleppiä ja pihlajia (*Sorbus aucuparia*). Pensaskerros koostuu taikinanmarjasta, lehtokuusamasta ja katajista. Metsätyyppi on pääosin mustikkatyyppin kangasta, mutta länsipuoleisella rinnealueella on myös nuokkuhelmikkätyypin kuivaa lehtoa, jossa aluskasvillisuuden lajistoon kuuluu mm. nuokkuhelmikkä, metsäorvokki (*Viola riviniana*), sormisara (*Carex digitata*) sekä lehtonurmikka. Muuten valtalajiston muodostavat mustikka (*Vaccinium myrtillus*) ja metsälauha (*Deschampsia flexuosa*). Alueella on muutamia pystykeloja, mutta muuten lahoppua on niukasti. Niemen alueella oli variksenpesä ja pohjoispuoleisella lahdella havaittiin harmaasorsapari.

Yleiskuva tontin no 4 alueelta

Tontti 5

Saaren itäpäähän suunniteltu tontti, joka sijoittuu kallioiseen rinnemaastoon. Puusto on melko nuorta ja mäntyvaltaista. Männyn lisäksi alueella kasvaa muutamia tammia ja rauduskoivuja. Alueella on aiemmin ollut metsäpalo, jonka jäljet näkyvät edelleen pensaskerroksen ja puiden taimien niukkuutena. Alueella on myös runsaasti kantoja. Metsätyyppi rinteessä on kiellovaltaista kuivaa lehtoa, johon kuitenkin varvut, kuten mustikka ovat levittäytymässä. Rinteen alaosassa lähellä rantaa kasvillisuus on rehevämpää ja täällä kasvaa runsaasti kevättähtimöä. Rinteen yläreunassa on avokalliopaljastumia, joiden reunoilla kasvaa mm. haisukurjenpolvea (*Geranium robertianum*), haurasloikkaa (*Cystopteris fragilis*), lehtoarhoa (*Moehringia trinervia*), kalliokielloa (*Polygonatum odoratum*) ja muutama isomaksaruoho. Yhdessä kallionotkelmassa on pieni pystykiurunkannuskasvusto, mutta muuten pystykiurunkannusta ei tontin alueelta löytynyt. Lakialueella kallioita peittävät poronjäkääläkasvustot, joissa näkyy kulumisen merkkejä. Lakialueella on kivilatomuksia ja mahdollisesti vanhan rakennuksen kiviperustat.

Tontit 6-8

Saaren pohjoisrantaan sijoittuvat tontit ovat puustoisia ja mäntyvaltaisia. Alue on loivasti kumpuilevaa ja alueella on muutamia kalliojaljastumia. Laajoja avokallioita ei alueella kuitenkaan ole. Puusto on noin 30 vuotiasta ja saaren eteläosiin verrattuna nuorta. Alue lieenee hakattu aiemmin ja osa alueella kasvavista puista on viljelyperäisiä. Tonttien itäreunalla metsätyyppi on osittain kuivaa nuokkuhelimikkä-kielotyypin lehtoa ja osittain mustikkatyyppin kangasta. Tällä alueella on muutama laajempi valkovuokkokasvusto. Länteen päin mentäessä metsätyyppi muuttuu tuoreeksi mustikkatyyppin kankaaksi, joskin tälläkin alueella esiintyy lehtolajistoa kuten kielloa, sini- ja valkovuokkoa sekä lehtoarhoa muutamien kohdin. Pystykiurunkannusta kasvaa vain yhdessä kohdin rantaviivan läheisyydessä. Kalliojaljastumien kallioketolajistoon kuuluu mm. mäkitervakko (*Viscaria vulgaris*), ahosuolaheinä (*Rumex acetosella*) sekä kalliohatikka (*Spergula morisonii*). Laajempia kallioketoja ei alueella ole. Alueella on niukasti lahoppua ja aluetta on aiemmin selvästi hoidettu talousmetsänä.

Tontit 9-11

Kolmen tontin itäreunalla on melko jyrkkä ja osin mereen päätyvä notkelma, johon on riviini istutettu sekä tammia että mäntyjä. Maapohja näillä kohdin lehtomaista ja lajistoon kuuluu

Tontti no 5 rinnealuetta

mm. kevättähtimö ja kielo. Muuten alue on hyvin kalliosta ja karua mäntyvaltaista puolukkatyyppin kangasta. Puusto ei kallioiden käkkyräisiä saaristomäntyjä lukuun ottamatta ole erityisen vanhaa. Tonttien keskivaiheilla on niukkapuustoinen kallio, josta on hienot näkymät pohjoisen suuntaan. Alueella on myös pieni mereen laskeva jyrkänne. Jyrkänteen rakosissa kasvoi tummaraunioista (*Asplenium trichomanes*). Korttelialueen länsireunalla on kapea lahdenpohjukka, jonka sisäosissa on kapea ruokohelpivaltainen suurruohoniittyreunus. Reunuksen vierellä kasvaa runsaasti pystykiurunkannusta ja kevättähtimöä. Pohjukassa kasvaa myös kaksi kookasta vaahteraa ja alueella on myös kuolleita vaahteroita. Lahdenpohjukka kannattaa jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Edellisten tonttien (6-8) ja tonttien (9-11) väliin ja eteläpuolelle jää noin 3-4 aarin kokoinen avokallioalue, joka on selkeä metsälakikohde. Kallion reunamilla kasvaa jonkin verran katajaa. Alueella on muutama kallioketolaikku, jossa esiintyy mm. mäkitervakkoa, kevätthattikkaa ja kallion raoissa myös haurasloikkaa. Pääosin kallio on poronjäkälien peittämä.

Yleiskuva tonttien 6-8 alueelta

Näkymä tonttien 9-11 alueelta pohjoisen suuntaan

Tontti 12-13

Alueelle on suunniteltu kaksi vierekkäistä rakennuspaikkaa. Alue on puustoista ja osin kallioista niemeä, jossa mänty kasvaa valtapuuna. Tontin idänpuoleinen pohjukka on kuitenkin rehevää tervaleppä-rauduskoivuvaltaista rantametsikköä, joka vaihettuu tontin ulkopuolella kapeaksi tervaleppälehtoreunukseksi. Metsätyyppi vaihtelee alueella lakialueen puolukka-tyypin kankaasta rehevämpään mustikkatyyppin kankaaseen. Tontin pohjoisreunassa on myös pieni jyrkäne, joka ei kuitenkaan täytä Metsälain määrittelemää 10 metrin pudotuskorkeutta. Rantaviiva on alueella hieman leveämpi ja osin kivikkoinen. Rantavyöhykkeessä kasvaa rantavyöhykkeen peruslajistoa kuten suolavihvilää (*Juncus gerardii*), rönsyrölliä (*Agrostis stolonifera*), punanataa (*Festuca rubra*) ja ruokohelpeä (*Phalaris arundinacea*). Alueella on jonkin verran mäntykeloja ja myös tuulenkaatoja lahoppuuna.

Lahoppuuta tonttien 12-13 alueella

Tontti 14

Ympäristöltään hyvin paljon edellisen tontin kaltainen, mutta rannanpuolella on avointa kallioita ja kivikkoa. Tämän ja edellisen tontin väliin jää pieni jyrkänne, jossa kasvaa mm. haurasloikkaa ja tummaraunioista. Tontin puusto on mäntyvaltaista ja alueella on jonkin verran lahoppuuta. Metsätyyppi vaihtelee alueella nopeasti karusta kallioiden puolukkatyypistä, notkelmien kielovaltaisiin kuivan lehdon laikkuihin. Alueella on niukasti lahoppuuta. Tontin alueelta löytyi teeren talvisia jätöksiä.

Tontit 15-20

Saaren luoteisnurkkauksen sijoittuvien 5-6 tontin kuvaukset yhdistettiin, koska alue on kaikkien tonttien kohdalla hyvin samanlaista, eikä alueella esiinny suojeltavia luontotyyppejä. Alueen itäpuolella on pienialainen ja melko edustava rantaluhta, mutta rakennuspaikat eivät ulotu tälle alueelle. Alue on kallioista ja rannanpuolella mäntyvaltaista. Sisämaan puolella alue on sekametsää, jossa männyn seassa kasvaa myös raudus- ja hieskoivua, pihlaja sekä myös yksittäisiä tammia. Kallion lakialueella ja lähellä rantaa männyn ovat hieman vanhempia ja alueella kasvaa myös monioksaista ja matalia saaristomäntyjä. Sisämaan puolella puusto on keski-ikäistä. Tällä alueella näkyy merkkejä vanhasta metsänhoidosta mm. kantoina. Metsätyyppi vaihtelee alueella nopeasti. Kallioiden lakialueella on hyvin karua poronjäkälytyypin kangasta, joka vaihtuu rinteillä puolukkatyypin kankaasta mustikkatyypin kankaaksi. Sisämaan puolella on myös pieniä laikkuja, joissa on kuivan nuokkuhelimikkätyypin lehdon piirteitä ja laikuilla kasvaa mm. sinivuokkoa, kieloa, nuokkuhelimikkää ja sormisaraa. Varsinainen lehtoalue alkaa kuitenkin vasta tonttien ulkopuolelta. Erityisesti alueen luoteisnurkkauksesta on hieno näkymä Airiston suuntaan. Rannassa on veneilijöiden käyttämä maihinousupaikka ja kalliolla näkyy jonkin verran kulumisen merkkejä.

Kalliota tontin 14 alueella

Tontti 21

Ruovikoituneen merenlahden ja luonnonsuojelualueen rajaama tontti, jossa puusto melko tiheää ja mäntyvaltaista. Männyn lisäksi puustoon kuuluu rauduskoivuja, tervaleppiä ja muutama tammi. Pensaskeroksessa kasvaa muutama kataja ja taikinanmarja. Sekä alueen pohjois- että eteläpuolella rantaa reunustaa tervaleppälehtokuvio, ja tällä alueella kasvaa pystykiurunkannusta useissa kohdissa. Tontin alueella metsätyyppi on mustikkatyyppin kankaan ja kuivan lehdon sekoitusta. Aivan tontin reunoilla on myös puna-ailakkityypin tervaleppälehtoa. Aluskasvillisuudessa esiintyy runsaasti kieloa. Tontin pohjoisreunalla on pieni kalliopaljastuma, jossa kasvaa jonkin verran ketolajistoa kuten keto-orvokkia, isomaksaruohoa sekä kevätkinsimöä (*Draba verna*). Tontin edustalla on ruovikon valtaama merenlahti. Ruovikko ulottuu lähes rantaan asti ja entisen suurruohoniitty on umpeutunut. Tontin alueelta löytyi ilmeisesti merikotkan tappama ja syömä tuore valkoposkikanhen raato.

Tontti 22

Tontin ympäristö on melko tasaista ja harvapuustoista maastoa, jossa puusto muodostuu männystä ja tammista. Rannassa on pienialaisia kalliopaljastumia ja täällä kasvaa muutama tervaleppä. Hyvin harva pensaskerros on muodostunut huonokuntoisista katajista ja yhdestä pienestä orjanruususta. Aluskasvillisuudesta puuttuvat varvut kokonaan ja valtalajisto muodistuu kielosta ja heinistä kuten nuokkuhelmikästä, nurmiröllistä (*Agrostis capillaris*), metsälauhasta ja niittynurmikasta (*Poa pratensis*). Tontin alueella kasvaa yksittäisiä pystykiurunkannuksia.

Tontin ja vanhan talon väliin jäävällä niityllä pystykiurunkannusta kasvaa runsaasti heinien seassa. Tontilla on lahoppuuna pysyyn keloittunut tammi sekä muutama mäntykelo. Maapuut ja muu lahoppu on tontin alueelta kerätty pois.

Tontti no 22 on harvapuustoista

Tontti 23

Rakennettu tontti, jossa sijaitsevaa mökkiä on ilmeisesti käytetty myöhemmin kuin muita saaren mökkejä. Alueella näkyy runsaasti kulumisen merkkejä, erityisesti mökin rannanpuoleisella alueella. Tontti sijoittuu melko karulle kalliokumpareelle ja metsätyyppi on lähinnä mustikkatyyppin kangasta. Tontin itäpuoli ja pohjoisreuna ovat kuitenkin kielo tyyppin kuivaa lehtoa. Alueen aluskasvillisuuden valtalajina kasvavat mustikka, kielo ja metsälauha. Aivan tontin pohjoisreunalla pienen kalliojyrkänteen alla on sikoangervokasvusto (*Filipendula vulgaris*) ja alueella kasvoi myös muutama syylälinnunherne (*Lathyrus linifolius*). Muuten tontin putkilokasvilajisto on tavallista. Alueelta on lahoppuut korjattu polttopuiksi.

Tontti 24

Loivaan rinteeseen sijoittuva tontti, jossa lähellä rantaa on vanha kesämökki. Alue on harva- puustoista ja osin kallioista. Tontin itäreunalla on vanha umpeutunut puutarha, jossa kasvaa mm. omenapuita (*Malus domestica*), metsälehmuksia (*Tilia cordata*) ja siperianlehtikuusta (*Larix sibirica*). Muuten tontin puusto on melko vanhaa ja valtalajina kasvavat mänty ja rauduskoivu. Alueella kasvaa myös muutamia kuusia. Pensaskerroksen lajistoon kuuluu lehtokuusama. Metsätyyppi on pääosin kielo tyyppin kuivaa lehtoa ja aluskasvillisuudessa esiintyy runsaasti kielo, valkovuokkoa ja nuokkuhelmikkää. Muusta lajistosta mainittakoon sormisara, kevätlinnunherne (*Lathyrus vernus*) ja sinivuokko. Alue on rannanpuolelta jonkin verran kulunut. Lahoppuuta on alueella melko runsaasti mm. tuulenskaatoina ja pötkelöinä. Tontin länsipuoleisella niittyalueella on erittäin tiheä pystykiurunkannusesiintymä, jossa on satoja kukkivia kasveja.

Tontin 23 alue on kallioista

4.2 Pesimälinnusto

Saaren koko itäpään pesimälinnusto selvitettiin kahdella maastokäynnillä. Koska tontit ovat pieniä, ei pesimälinnustoa kuvattu tonttikohtaisesti. Pesimälinnustaselvitys tehtiin sovellettua kartoituslaskentamenetelmää käyttäen, kuitenkin siten että selvityksessä etsittiin Lintudirektiivin liitteen I pesimälajeja sekä kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainittuja lintulajeja. Peruslinnustoa ei inventoitu.

4.2.1 Tulokset

Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit

Teeri (Tetrao tetrix) 1 jätöshavainto

Alueen ainoa teerihavainto tehtiin tontti 14 alueelta, josta löytyi teeren talvisia, kuivettuneita jätöksiä. Mitään pesintään viittaavia havaintoja ei lajista alueella tehty, eikä saaren ympäristö ole lajille tavallista pesimäympäristöä. Talvikaudella teeret liikkuvat laajalti ja ne liikkuvat myös saaristoalueella.

Harmaapäätikka (Picus canus) 1 pari

Tutkimusalueen itäpään tervaleppälehdoissa oli harmaapäätikan pesäkolo ja aikuisia lintuja näkyi alueella joka käyntikerralla. Myös lajin ruokailujälkiä on alueella runsaasti. Saaren jalopuulehtokuviot ja tervaleppälehdot ovat lajin tyypillistä pesimäympäristöä ja saarella on myös riittävästi lahoppua ravinnon etsimiseksi.

Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym.2019) mainitut lintulajit

Töyhtötiainen (Lophophanes cristatus) 1 pari (VU= Vaarantunut)

Tutkimusalueen lounaisnurkkauksessa havaittiin aikuinen töyhtötiainen kalliomännikössä. Saarella on lajille pesäpaikaksi sopivia lahoppupötkelöitä runsaasti. Töyhtötiainen kovertaa joka vuosi uuden pesäkolon pitkälle lahonneeseen pötkelöön ja vain poikkeuksellisesti laji pesii esim. linnunpöntössä.

Harmaapäätikka

Töyhtötiainen pesii saarella

Punavarpunen (Carpodacus erythrinus) 1 pari (NT= silmälläpidettävä)

Tontin 24 alueella havaittiin laulava punavarpunen vanhassa puutarhassa. Saarella on lajille sopivaa puoliavointa pesimäympäristöä jonkin verran, ja laji saattoi jäädä pesimään alueelle.

Viherpeippo (Chloris chloris) 1 pari (EN= erittäin uhanalainen)

Tutkimusalueen lounaisnurkkauksessa lähellä tontti numero 22 havaittiin laulava viherpeippo. Todennäköisesti laji pesi jossain saaren katajassa. Alkueläimen aiheuttama trikomonaasi tauti on paikoin hävittänyt viherpeippo populaatiot kokonaan ja laji luetaankin uudessa uhanalaisluokituksessa erittäin uhanalaiseksi.

Muu pesimälinnusto

Saarella havaittiin jokaisella käyntikerralla merikotkia. Linnut olivat esiaikuisia yksilöitä, jotka viihtyivät erityisesti saaren itäreunan korkeissa puissa. Saarelta löytyi myös merikotkan tappamia lintuja. Saari kuuluneen Airistolla pesivien merikotkaparien saalistusalueeseen. Myös Turun puolella laji pesii, mutta etäisyyttä Tammon saareen on tältä pesältä noin 8 km. Saaren itäpäässä havaittiin harmaasorsapari, jonka naaras lennähti tervaleppälehdon sisään ja meni ilmeisesti pesälleen. Tutkimusalueen ja Ålön saaren välissä on tunnettu naurulokkien kansoitama lintuluoto, jossa pesi kesällä 2019 kaksi harmaasorsaparia, 7 silkkiuikkuparia, kalatiiroja ja noin 50 paria naurulokkeja. Etäisyyttä tutkimusalueeseen on tältä Tammsundetin keskellä sijaitsevalta luodolta noin 200 metriä. Tutkimusalueella on erittäin tiheä sirittäjäpopulaatio ja alueelta löytyi peräti 7 laulavaa sirittäjää. Alueelta löytyi myös lehtopöllöpoikue ja muista kololinnuista saarella pesi ainakin kaksi uuttukyyhkyparia. Vaikka peruslinnustoa ei laskettu, on saaren tammivaltaisten osien pesimälinnuston tiheys korkea.

Osa saaren tammista on jäänyt istutuskuusikon sekaan ja kuollut

5. Yhteenveto

Suunniteltujen tonttien / rakennuspaikkojen alueella ei esiinny Luonnonsuojelulain 29 § mukaisia suojeltavia luontotyypppejä. Tammia, metsälehmäksi ja vaahteroita esiintyy rakennettujen tonttien alueella pihapuina, mutta jalopuulehtokuvioita ne eivät muodosta. Tosin tontin 1 alue liittyy kiinteästi viereiseen suojeltuun tammilehtoon ja tontin alue on kulttuurivaikutteista, kuivaksi lehdoksi luokiteltavaa jalopuulehtoa. Koska tontti on rakennettu, on kohde kuitenkin mielestäni tulkittava pihapiiriksi. Luonnonsuojelualueella on lukuisia Metsälain 10 § mukaisia suojeltavia luontotyypppejä kuten avokallioita ja tervaleppälehtokuvioita. Ne eivät kuitenkaan ulotu suunniteltujen rakennuspaikkojen alueelle. Pieniä alle aarin kokoisia kalliopaljastumia esiintyy tonttien alueilla erityisesti rannan tuntumassa. Vesilain (Vesilaki 587/2011) mukaisia suojeltavia pienvesiä ei saarella ole. Saaren tammihat ja muut avoimet alueet ovat selkeitä vanhan maankäytön muovaamia perinnebiotooppeja, vaikka osa aiemmin avoimista alueista on istutettu kuuselle. Luonnonsuojelualueen suurinta yhtenäistä tammimetsää voi pitää tammihakana, vaikka täälläkin valtaosa tammista on istutettu. Muutamia yksittäisiä tammia ja kallioiden paksurunkoisia ja matalia käkkyrämäntyjä lukuun ottamatta saaren puustoa ei voi pitää erityisen vanhana. Koko ajan lisääntyvä lahoppuun määrä kuitenkin lisää saarelle vanhan metsän ominaispiirteitä.

Pikkuapollonperhoselle elintärkeän pystykiurunkannuksen määrä on saarella vähintäänkin yhtä suuri kuin kevään 2012 inventoinnissa. Lajia kasvaa lähes kaikkialla saaren eteläosissa ja saarella on useita satoja yksilöitä käsittäviä kasvustoja. Lajia esiintyy vähäisessä määrin myös tonttien 1-2, 3, 5, 6-8, 21 ja 22 alueella. Saaren pystykiurunkannus populaatiosta nämä muodostavat vain muutaman prosentin. Tonttien rakentaminen ei uhkaa pikkuapollon toukan ravintokasvin elinmahdollisuuksia.

Saaren pesimälinnusto on monilajinen ja linnuston tiheys on suuri. Linnustoltaan arvokaimmat osat sijoittuvat suojellulle tammialueelle. Lintudirektiivin liitteen I lajeista saarella pesii harmaapäätikka. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa mainituista lintulajeista saarella havaittiin töyhtötiainen, punavarpuinen ja viherpeippo. Saari sopisi merikotkan pesimäpaikaksi, mutta ilmeisesti Airiston ja Turun sisäsaaristoon ei enää useampia merikotkareviirejä mahdu.

Saarella ei ole viitasammakoille sopivia kutupaikkoja, eikä saarella havaittu sammakoita. Lepakkoselvitystä ei saarelta tehty, mutta hyvin todennäköisesti ainakin pohjanlepakko ja vesisiippa esiintyvät saarella.

Saaren tammivaltaisia alueita uhkaa kuusettuminen sekä tammijatkumon katkeaminen tiheän metsäkaurispopulaation vuoksi. Lähes kaikki saarelta löytyneet tamentaimet oli syöty ja ne olivat pensoittuneet. Myös katajia ja jopa myrkyllinen lehtokuusama olivat kelvanneet kauriiden ravinnoksi. Saarelle istutettu kuusikko alkaa olla lisääntymisessä ja kuusen taimia löytyy lähes kaikilta jalopuukuvioilta. Muutamin kohdin tammet ovat jo jääneet kuusikon sekaan ja kuolleet. Saaren luontoarvojen säilyttäminen edellyttää pikaisten hoitotoimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta.

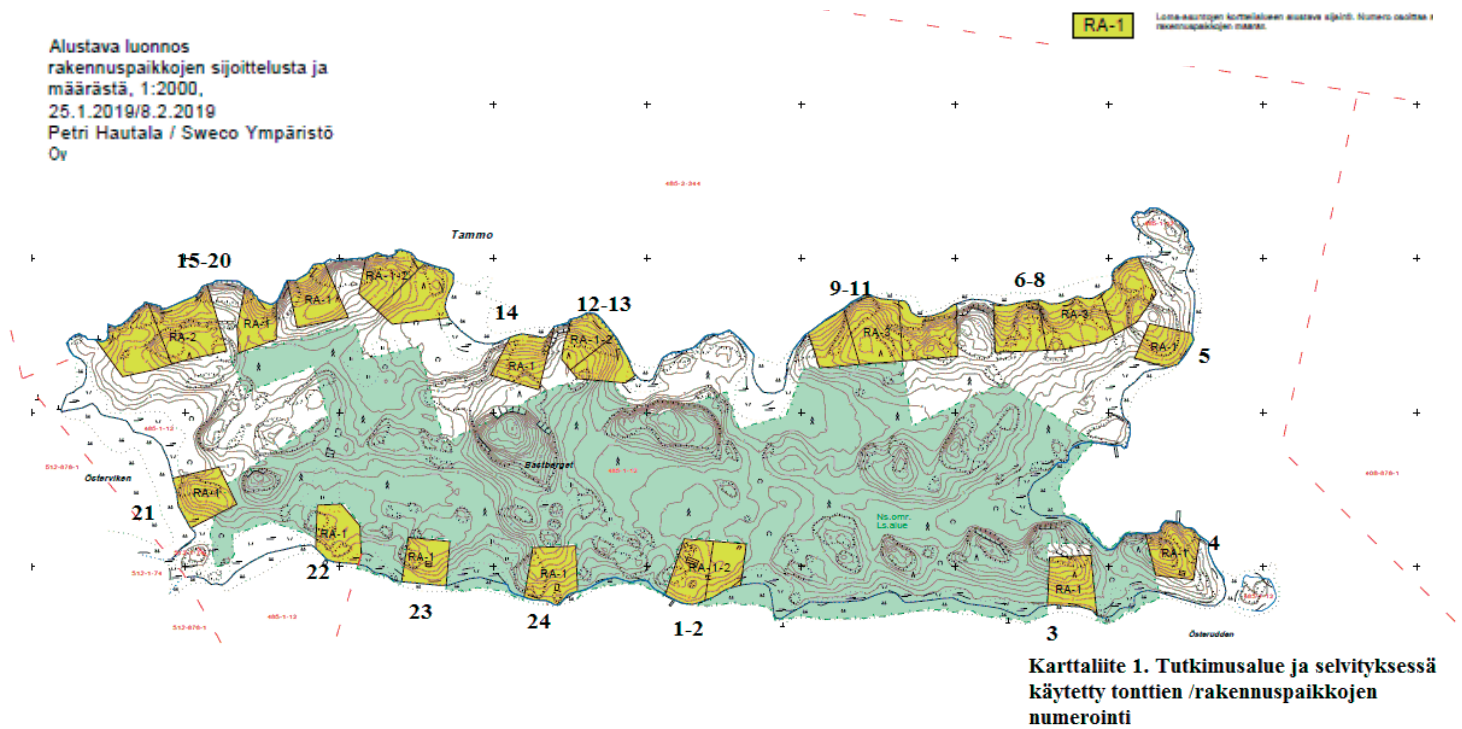
6. Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. korj. painos, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Arnold, E.N. & Burton, J.A. 1978: A Field Guide to the reptiles and Amphibians of Britain and Europe.
- Hakamäki, H. 2012: Tammon saaren pikkuapollo selvitys 2012. Paraisten kaupunki
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Lappalainen, M. 2002: Lepakot. Salaperäiset nahkasiivet. Tammi
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisu (No 4). 142 s. BirdLife Suomi. Suomen ympäristökeskus
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus. Tapio. Hämeenlinna.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö.
- Paraisten Tammon luontoselvitys 2004: Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
- Paraisten Tammon saaren luontoselvitys 2011. Faunatica Oy 2012.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2. 264 + 572 s.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. 2012 (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Tiainen, Juha; Mikkola-Roos, Markku; Below, Antti; Jukarainen, Aili; Lehtikainen, Aleks; Lehtiniemi, Teemu; Pessa, Jorma; Rajasärkkä, Ari; Rintala, Jukka; Sirkiä, Päivi; Valkama, Jari 2015 : Suomen Lintujen uhanalaisuus 2015: Ympäristöministeriö. 978-952-11-4552-0
- Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehtikainen, Aleks 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnon-tieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi>. ISBN 978-952-10-6918-5. Sähköinen versio.
- Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otavan Kirjapaino, Keuruu. ISBN 951-1-12663-6.
- Valtion ympäristöhallinnon ympäristötietojärjestelmä.

7. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue ja suunniteltujen tonttien sijoittuminen sinne

Karttaliite 2. Uhanalaisen tai vaateliaan linnuston havaintopaikat

